

POHJOIS-KARJALAN VARHAISIMMAT KOMULAISET

Erkki J. Hämäläinen

FL, sukututkija

Komulaisten sukuseura ry 2012

Iisalmi

SISÄLLYSLUETTELO

1. POHJOIS-KARJALAN VARHAISIMMAT KOMULAISET	3
Oliko Komulaisia siellä 1600-luvulla?	
2. KORPISALMEN SUKUHAARA: NURMEKSEN JA VALTIMON KOMULAISET	4
3. SOTKAMON (KUHMON) LENTUAN KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA	18
4. ALASOTKAMON KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA	19
5. 1700-LUVULLA POHJOIS-KARJALASSA ELÄNEITÄ KOMULAISIA, JOIDEN SUKUJOHTO ON EPÄSELVÄ	20
6. LÄHTEET	20

1. POHJOIS-KARJALAN VARHAISIMMAT KOMULAISET

Oliko Komulaisia siellä 1600-luvulla?

Voisi kuvitella, että Komulaisen sukua, jonka asuinsijoiksi oli vakiintumassa 1600-luvun puoliväliin mennessä Kainuu ja Pohjois-Savo, olisi siirtynyt näistä maakunnista myös likeiseen Pohjois-Karjalaan samalla vuosisadalla. Olihan Ruotsi liittänyt sotien jälkeen Stolbovan rauhassa vuonna 1617 alueisiinsa Käkisalmen läänin, johon viime mainittu maakunta kuului. Kun Ruotsin harjoittama uskonnollinen ja samalla etninen vaino, jota varsinkin ruptuurisota (1656-58) kiihdytti, pakotti läänin alkuperäisen karjalaisen ortodoksisen väestön pakenemaan Venäjälle joukoittain, muutti sen autioittamille tiloille luterilaisia siirtolaisia pääasiassa Savosta. Käkisalmen lääni oli voittomaata, joka oli vapautettu sotaväenotoista. Niinpä sinne asettui asumaan paljon ns. populeita eli kaskialueen itsellisväkeä, joka oli kaikkein altteinta väenotoille. Osa heistä kohosi veroa maksaviksi talollisiksi Pohjois-Karjalassa. Voittomaan muutkin edut, kuten keveämpi verotus, houkuttelivat lähtemään sinne uusiksi asuttajiksi.

On pari tietoa, että muutamia Komulaisia olisi tullut läntisen muuttoliikkeen mukana Pohjois-Karjalaan jo 1600-luvulla. Nimistöntutkijat mainitsevat Liperin pogostassa esiintyneen **SIMON KOMULAIN** –nimisen henkilön vuonna 1645. Tämä oli populina Taipaleen kylässä (nykyisen Polvijärven kunnan alueella), jonka kaikki 12 talollista olivat vielä tuolloin ortodokseja. Hänet mainitaan verollepanomaakirjoissa vain vuosina 1645 ja 1646, minkä jälkeen hän katoaa lähteistä.

On aivan ilmeisesti sattunut erehdys nimistöntutkijoille hänen sukunimensä tulkinnessa. Se näyttää paljon selvemmin olevan **Kainulainen** kuin **Komulainen**. Olipa sukunimi kumpi tahansa, tämä Simo ei jäänyt pysyvästi Suur-Liperin alueelle eikä jättänyt sinne jälkeläisiä. On toistaiseksi hämärän peitossa minne hän on sieltä poistunut.

Toinen tapaus koskee vuonna 1684 **Antti Komulaista**. Prof. Veijo Saloheimo kertoo hänen tuvassaan Juuassa toimitetun tuolloin kirkon saatavien kannon, maakirkon ehtoolliseen ja kinkerit. Tämänkin henkilön nimi, joka on hyvin epäselvällä käsialalla kirjoitettu, osoittautuu kuitenkin lähivuosien asiakirjoja vertaamalla aivan muuksi kuin Komulaiseksi. Se oli **Antti Kumpulainen** (alkutekstissä **Anders Kumbulain**), joksi myös Juuan pitäjän historian kirjoittaja Heikki Kokkonen on sen tunnistanut, eikä Komulainen.

Komulainen ei ole ainakaan yleisimpien 1600-luvulla esiintyneiden pohjoiskarjalaisten luterilaisten sukujen joukossa. Ei ole kuitenkaan selvää piilekö tämä suku sitten harvinaisempien samalla vuosisadalla Pohjois-Karjalassa tavattavien sukujen joukossa. Se on toki mahdollista, mutta useat lähteet eivät tue tätä olettamusta. Niinpä esimerkiksi Käkisalmen läänin 1600-luvun tuomiokirjakortiston talonpoikaissuvuista laaditusta tiedostosta ei löydy ketään Komulaista.

Sukutietoa Komulaisista –teoksessa mainitaan (sivulla 45) talollisen poika **Olli Jaakonpoika Komulaisesta**, joka on karannut Iisalmen (Sonkajärven) Sukevalta nähtävästi joko sotaväenottoja tai raskaita veroja, taikka molempia, Pohjois-Karjalaan vuonna 1673. Vai lähtikö hän salarakkaan naisen kanssa, jonka kanssa hänellä saattoi olla lapsi, tietymättömiin sen sileän tien ilmoittamatta enää mitään itsestään, kun jätti vaimonsa ja lapsensa oman onnensa nojaan Sukevalle? Lieneekö hän kuollut jo karkumatkan aikana tai pian sen jälkeen kun häntä ei löydy Pohjois-Karjalasta eikä Käkisalmen läänin kaukaisemmista osistakaan Laatokan ympäriltä, ei myöskään Inkerinmaan

läänistä? Vai oliko hän jossain korvessa piilossa viranomaisilta? Hänen kohtalonsa sekä karkumatkansa motiivi ja kohde on yhä arvoitus.

2. KORPISALMEN SUKUHAARA: NURMEKSEN JA VALTIMON KOMULAISET

Ensimmäiset pysyvästi Pohjois-Karjalaan asettuneet Komulaiset ovat tulleet sinne vasta isonvihan jälkeen. Vuonna 1726 mainitaan Nurmeksen Saramojärvellä **Heikki Komulainen**.

Hän kuuluu Komulaisten Sotkamon (nyk. Kuhmon) Korpisalmen sukuhaaraan. Kuten muistetaan (*Sukutietoa Komulaisista*, sivu 55) kuoli Korpisalmen kylän Särkijärven tilan viljelijä **Antti Heikinpoika Komulainen** suurten kuolonvuosien aikana vuonna 1696 joko nälkään tai sen liepeillä liikkuneeseen kulkutautiin. Hän jätti jälkeensä **Kirsti**-nimisen lesken ja monia alaikäisiä lapsia, joiden sanotaan käyneen kerjuulla vuoden 1698 tiedon mukaan.

Jäi epäselväksi selviytyikö leski lapsineen vaikeiden aikojen yli vai ei. Kyllä hän selvisi kriisistä hyvin ja suvun elämä jatkui: ensin Korpisalmella, jossa he asuivat vielä vuoden 1698 jälkeenkin samalla tilalla toisin kuin aiemmin mainitsin. He joutuivat tosin kohtaamaan uudet vaikeat ajat: sodan ja isonvihan, joiden jälkeen he lähtivät etsimään parempia toimeentulon mahdollisuuksia Pohjois-Karjalasta.

Seuraavassa esitetään sukutaulujen muodossa Nurmekseen ja Valtimolle muuttanutta Korpisalmen sukuhaaraa. Kun tämän sukuhaaran kaksi vanhinta esi-isää ovat jo tunnettuja, ei heitä elämäkertatietoineen tässä yhteydessä enää toisteta. Poikkeuksena on vain kolmas esi-isä **Heikki Antinpoika Komulainen** (taulu 3) jälkeläisineen, joiden tiedot olivat uuden tutkimuksen myötä korjauksen tarpeessa. Taulujen numerointi noudattaa *Sukutietoa Komulaisista* -teoksessa esitettyä numerointia.

Taulu 3

III. Heikki Antinpoika Komulainen (Taulusta 2)

Hän oli uudistilallinen isänsä jälkeen Sotkamon (nyk. Kuhmon) Korpisalmella vuosina 1672-1682. Tilaa ei verollepantu hänen aikanaan. Hän siirtyi vuonna 1683 poikansa Antin hankkimalle Särkijärven tilalle. Kuollut Sotkamossa suurten nälkävuosien aikana vuonna 1697.

Puoliso **Anna Sorotar**, k. Sotkamossa 1697.

IV. Lapsia:

Antti. Taulu 4.

Marketta. Maksoi henkirahaa Korpisalmella Antti-veljensä Särkijärven tilalla yhdessä miehensä kanssa vuosina 1683 ja 1686.

Puoliso **Esko Mammutti** (ilmeisesti sotilasnimi).

V. Lapsia:

Anna, k. Sotkamossa 1697.

Taulu 4

IV. Antti Heikinpoika Komulainen (Taulusta 3)

Hän halusi yhdessä setänsä **Matti Antinpojan** kanssa Sotkamon talvikäräjillä vuonna 1682 lunastaa sukuunsa jälleen osan Komulaisten entisestä Pajakkakosken tilasta, jonka veroluku oli 1/8 manttaalia ja joka tunnettiin Särkijärven tilan nimellä. Kajaanin vapaaherrakunnan voudin Iisakki Hannunpojan sanottiin myyneen tämän tilan Risto Juhonpoika Kuroselle. Ristolla ei ollut kuitenkaan esittää voudin kanssa tekemäänsä kauppakirjaa, sopimusta eikä muutakaan todistusta kaupasta, ei myöskään kiinnekirjaa. Oikeus tuomitsi sen vuoksi talon sen oikealle perilliselle Antti Heikinpoika Komulaiselle, jonka tuli suorittaa sen lunastusmaksu vuoden ja yön sisällä.

Hän oli tämän Särkijärven tilan, joka pantiin verolle entisin ehdoin 1/8 manttaalin tilana vasta vuonna 1688, isäntä vuosina 1683-1696. Antti on kuollut joko nälkään tai sen liepeillä tulleetseen kulkutautiin suurten katovuosien aikana vuonna 1696.

Puoliso ainakin vuodesta 1684 lähtien **Kirsti Korhotar**. Hän joutui lähtemään miehensä kuoltua monen pienen lapsensa kanssa kerjuulle vuoden 1698 tiedon mukaan. Särkijärven tila oli autio vuonna 1699.

Kirstin taloudellinen asema parani kuitenkin jo samana vuonna kun hän avioitui toisen kerran. Puoliso 2:o Sotkamossa 1699 itsellinen **Antti Laitinen**. Tämä otti autiotilan viljelykseen. Hän oli Särkijärven tilan isäntä vuosina 1700-1702 ja sai tilan verot ja mahdollisesti verorästitkin maksetuksi niin hyvin, että tila säilyi perintötilana. Sitten seurasi takaisku: Antin näkö alkoi vuodesta 1702 heiketä kunnes hän sokeutui täydellisesti vuonna 1704. Talon isännöisyys siirtyi ainakin vuonna 1706, käytännössä ehkä jo aikaisemminkin, Kirstin ensimmäisestä avioliitosta syntyneelle nyt jo täysi-ikäiseksi tulleelle pojalle **Heikki Antinpoika Komulaiselle**. Kirstin avioliitto Antti Laitisen kanssa oli lapseton.

V. Lapsia, syntyneet Sotkamossa (Kuhmossa):

Heikki, syntynyt noin 1684. **Taulu 5.**

Antti.

Matti.

Juho.

Pojat Antti, Matti ja Juho olivat elossa ainakin vielä 1700-luvun alkuvuosina Korpisalmella, mutta he lienevät joko kuolleet pitkän yli 20 vuotta kestäneen sodan aikana, kun heitä ei mainita siellä enää sen jälkeen tai muuttaneet muualle Korpisalmelta.

Taulu 5

V. Heikki Antinpoika Komulainen (Taulusta 4)

Syntynyt Sotkamossa (Kuhmossa) noin 1684. Hän oli Sotkamon (Kuhmon) Korpisalmen kylässä Särkijärven 1/12 manttaalin kruununtilan haltija isäpuolensa **Antti Laitisen** jälkeen vuosina 1707 (mahdollisesti jo 1704)-1710. Tämä tila köyhtyi sota-ajan melskeissä niin pahoin, että Heikin vaimoineen sanotaan elättäneen perheensä kerjuulla vuoden 1711 henkikirjan mukaan. Hänet on merkitty myös vuotta myöhemmin rutiköyhäksi ja hänen talonsa kruunun autioksi.

Särkijärven tila oli vuonna 1722 edelleenkin autio kun sen asukkaat, jotka olivat armosta saaneet asua siellä isonvihan aikana, vaikka eivät olleet maksaneet siitä veroja, olivat luopuneet siitä viime mainittuna vuonna. He muuttivat juuri tuolloin Sotkamosta (Kuhmosta) Pohjois-Karjalan puolelle Pielisjärven (Nurmeksen) pitäjään.

Heikki oli kruununtalallinen Nurmeksen Saramo 8 (uutta numeroa 15) Nevalassa vuosina 1726-1728. Tämä tila oli kuulunut aiemmin kruununtalallinen Tuomas Hassiselle. Heikki viljeli vuodesta 1727 lähtien myös Saramo 9 (uutta numeroa 16) Sippolan tilaa, joka oli yhdysviljelyksessä Nevalan kanssa. Hänellä oli vuoden 1727 verollepanomaakirjan mukaan yksi hevonen, yksi lehmä, yksi hieho ja kolme lammasta. Vuosikylvö peltoon oli kuusi kappaa ohraa. Hän ei ilmoittanut kaskisatoa lainkaan. Niitty tuotti vuoden aikana yhden kuorman heinää. Hänellä oli lisäksi kaksi kupariesinettä. Veroluvuksi tuli 3/4 arviruplaa ja veromääräksi yksi hopeataalari 16 äyriä.

Heikki Komulainen luopui jo kahden vuoden kuluttua tästä tilasta. Hän teki vaihtokaupan Nurmeksen Ylikylän talollisen **Heikki Nevalaisen** kanssa. Näiden maatilat vaihtoivat siis omistajaa: Heikki Komulainen muutti Heikki Nevalaisen entiselle tilalle Ylikylä 5 (12 u. n.) Ollilaan ja Heikki Nevalainen aiemmin Heikki Komulaiselle kuuluneelle Saramo 8 (15 u. n.) Nevalan tilalle, joka lienee saanut nimensä Nevalaisen mukaan.

Vaihtokauppaa ei ole merkitty käräjäkirjoihin vaan se on nähtävästi tehty yksityisesti ja epävirallisesti. Vain perintötiloja voitiin yleensä vaihtaa vapaasti talollisten kesken, mutta kruununtaloja ei ilman kruunun viranomaisen, viime kädessä maaherran lupaa. Kukaan ei vaatinut kuitenkaan vaihtokaupan purkamista sen laittomuuden takia. On silti joskus myyty kruununtalojen asukasoikeuksia lainhuutojen yhteydessä. Lainhuutoasiakirjat puuttuvat tältä ajalta Karjalan tuomiokunnasta, johon Nurmes tuolloin kuului, joten asiaa ei voi tarkistaa näistä lähteistä. Kruununvouti Gabriel Wallenius vaati Pielisjärven-Nurmeksen syyskäräjillä vuonna 1764 kymmenen hopeataalarin sakkoa jokaiselle lainrikkojalle, joka oli omavaltaisesti jakanut, kaupannut tai vaihtanut kruununtaloja ilman kruununvouden lupaa. Hän sakottikin samoilla käräjillä 24 talonpoikaa tästä rikkomuksesta. Lain rikkominen näyttää olleen aikaisemmin melko yleistä kun kontrollikin oli ennen vuotta 1764 heikkoa tällä seudulla.

Heikki Komulainen oli Nurmeksen Ylikylä 5 (12 u.n.) Ollilan kruununtalon haltija vuosina 1730-1742. Hänellä oli vuoden 1736 verollepanomaakirjan mukaan yksi hevonen, kaksi lehmää, neljä lammasta ja yksi sika. Peltoon kylvettiin vuoden aikana yhdeksän kappaa ruista ja neljä kappaa ohraa. Kaskimaan sato oli kymmenen lyhdettä ruista. Niitty tuotti kaksi kuormaa heinää vuodessa. Hän omisti lisäksi kolme kupariesinettä. Veroluku oli 1 1/4 arviruplaa ja vero rahassa 2 hopeataalaria 16 äyriä.

Heikki kuoli Nurmeksessa 24.8.1742. Hänen sanotaan olleen kuollessaan "köyhä talonpoika" (fattig bonde).

Puoliso ainakin vuodesta 1708 lähtien **Kirsti (Kristiina) Häkkinen**, syntynyt noin 1690, kuollut Nurmeksessa Revonniemellä 18.11.1762. Hän oli lähtöisin Sotkamon (nyk. Kuhmon) Korpisalmelta. Vanhemmat: talonpoika **Olli Häkkinen** ja **Kirsti Ylitär**.

Kirsti valitti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä helmikuussa vuonna 1750 Juho-pojastaan, joka oli kieltäytynyt ylläpitämästä häntä ja toimittamasta ruokaa hänelle syytingillä (eläkkeellä) ollessa. Kun Juho ei ollut näillä käräjillä vaan kaupunkimatalla Kajaanissa samaan aikaan, lykkäsi kihlakunnanoikeus tämän jutun. Elatusriita sovittiin kuitenkin ilmeisesti perhepiirissä osapuolten kesken kun sitä ei enää käsitelty myöhemmin käräjillä.

VI. Lapsia (alaikäisenä kuolleet merkitty erikseen):

Kirsti, syntynyt 1708 Sotkamossa (Kuhmossa). **Taulu 6.**

Heikki, syntynyt 1709 Sotkamossa (Kuhmossa). **Taulu 7.**

Elin, syntynyt 1716 Sotkamossa (Kuhmossa). **Taulu 8.**

Reetta, syntynyt 1716 Sotkamossa (Kuhmossa). **Taulu 9.**

Juho, syntynyt 1718 Sotkamossa (Kuhmossa). **Taulu 10.**

Matti, syntynyt noin 1722, kuollut Nurmeksessa naimattomana 23.8.1742.

Kaisa, kastettu Nurmeksessa 29.5.1726 (syntymäaika puuttuu). Kuollut ilmeisesti alaikäisenä (kuolinaika jäänyt merkitsemättä).

Riitta, syntynyt Nurmeksessa 12.6.1728. **Taulu 11.**

Anna, syntynyt Nurmeksessa 3.7.1733. **Taulu 12.**

Taulu 6

VI. Kirsti Heikintytär Komulatar (Taulusta 5)

Syntynyt Sotkamossa (Kuhmossa) 1708. Avioiduttuaan talonemäntä Nurmeksen (Juuan) Vuokonkylässä, myöhemmin Nurmeksen Ylikylä 33:ssa ja Nurmeksen Särkivaarassa. Kuollut Nurmeksessa 3.7.1769.

Puoliso ainakin vuodesta 1735 lähtien talollinen **Mikko Jaakonpoika Kortelainen** Nurmeksen (Juuan) Vuokosta, syntynyt 1711, kuollut Nurmeksessa 7.3.1782. Vanhemmat: talollinen **Jaakko Kortelainen** ja **Maria Juhontytär Kärki**.

Mikko Kortelainen oli talollinen Nurmeksen (nyk. Juuan) Vuokonkylä 14-15:ssa vuosina 1736-1743. Hän muutti sieltä perheineen vaimonsa kotikylään Nurmeksen Ylikylään, jossa otti viljelykseen Ylikylä 31 Muusarin (ent. Kuohatti 3) tilan, joka perustettiin uudelleen nykyiselle paikalleen vuonna 1753. Mikko oli tämän Muusarin tilanhaltija vuosina 1753-1759. Hän muutti myöhemmin sieltä Nurmeksen Särkivaaraan, jossa oli Stengårdin eli myöhemmän Sariolan (ent. Kuokkustensalmi 13:n) kruunutilan viljelijä ainakin vuosina 1764-1770. Hän eli siellä sen jälkeen torpparina.

Mikko oli Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 29.8.1754 vastaamassa velkomusjutussa, jossa talollinen Jooseppi Kokkonen Vuokonkylästä vaati häneltä vanhan velan: yhden ruplan sekä 28 ruiskapan maksamista takaisin. Mikko oli syytä ilmoittamatta poissa näiltä käräjiltä. Hänet tuomittiin mainitun velan lisäksi maksamaan luvottomasta poissaolostaan kaksi hopeataalaria sekä Kokkosen oikeudenkäyntikulut 2 hopeataalaria 16 äyriä. Mikko voi haastaa asian seuraaville käräjille mikäli hän haluaisi rahojen takaisin saantia oikeudenkäyntikaaren 12. luvun 2, 3 ja 4 §:n nojalla.

Kuokkastensalmen Perttu Moilanen syytti Mikko Kortelaista Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 20.3.1764. He olivat olleet molemmat metsästämässä pääsiäisen aikaan edellisenä vuonna ja löytäneet Moilasan koiran avulla ketunpesän ja saaneet viisi poikasta (kettuja pyydettiin tuolloin raudoilla, mutta yleisempi tapa lienee ollut etsiä ketunpesiä, ottaa niistä poikaset ja kasvattaa ne täysi-ikäisiksi). Ne olivat jääneet Mikon hoitoon, ja tämä oli myynytkin nahat myöhemmin omaan laskuunsa antaen vain yhden Moilaselle. Tämä peri osuutenaan vielä kahden nahan hintaa, sillä yksi pennuista oli ollut ristikettu, josta Mikko oli saanut 60 kuparitaalaria. Nurmeksen metsissä liikkui siis tuolloin muitakin kuin tavallisia punakettuja.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa:

Maria, syntynyt 25.10.1735.

Kristiina, syntynyt 25.10.1735, kuollut Nurmeksessa ilmeisesti alaikäisenä.

Riitta, syntynyt 30.6.1737.

Pekka, syntynyt 1742.

Johannes, syntynyt 5.7.1743.

Anna, syntynyt 19.5.1745.

Kristiina, syntynyt 10.4.1748.

Mikko, syntynyt 3.2.1751.

Taulu 7

VI. Heikki Heikinpoika Komulainen (Taulusta 5)

Syntynyt Sotkamossa (nyk. Kuhmossa) 1709. Heikki siirtyi vuonna 1736 Nurmeksen (nyk. Valtimon) Ylikylästä Karhunpäähän kruununtilalle sen edellisen viljelijän Elias Koukkarin muutettua Pohjanmaalle. Tämä Karhunpää 9, joka oli olemassa jo ennen isoavihaa, oli ajoittain autio kuten vuonna 1743 Heikin ollessa sen asukkaana.

Heikki Komulaisella oli vuoden 1748 verollepanomaakirjan mukaan kotieläiminä yksi hevonen, yksi lehmä ja yksi sonni. Vuotuinen kylvö peltoon oli kolme kappaa ruista ja kolme kappaa ohraa. Kaskimaan sato oli kolme lyhdettä ruista. Hänellä oli lisäksi kaksi nuotaa. Veroluvuksi määrättiin 1/4 arviouruplaa.

Heikki syytti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 26.2.1745 saman kylän toista asukasta Juho Korhosta, että tämä oli lyönyt edellisenä kesänä Heikin lehmää niin pahoin, että se oli syksyllä tullut huonokuntoiseksi. Juho meni valalle, että hän ei ollut syyllistynyt tähän tekoon ja hänet vapautettiin syytteestä.

Juho Kotilainen, joka oli Heikin lanko, oli haastanut Heikin käräjille 5.9.1747 13 kuparitaalarista, jotka Juhon vaimo **Reetta Komulatar** sekä tämän edesmennyt isä silloin kun Reetta asui vielä isänsä luona kotona, kuuluvat lainanneen. Kantaja ei voinut kuitenkaan kiistää Heikin tämän johdosta esittämää vastaväitettä, että Heikki oli muiden puolesta edellisten katovuosien aikana maksanut 160 kuparitaalaria, jotka olivat tulleet Reetan hyväksi ja jotka oli käytetty talon ylläpitämiseksi. Heikki ei ollut saanut siitä mitään korvausta, ei edes pientä perintöä isävainajansa jälkeen kantajan luvalla, sillä Heikki ei voinut niin köyhissä oloissaan valittaa mitään mainitusta velkomuksesta. Kun tämä juttu oli epäselvä ja epäilyttävä, tuli kukin tämän riidan osapuoli maksamaan itse kärjäkulunsa. Juttu näyttää kuivuneen kokoon kun sitä ei käsitelty enää käräjillä myöhemmin.

Heikki kiisteli samoilla käräjillä talollisen Matti Timosen lesken Anna Pyyköttären kanssa Arangon niitystä, jolta saatiin kuusi kuormaa heinää vuosittain sekä toisesta niitystä, joka tuotti vuosittain yhden heinäkuorman. Viime mainitun niityn oli Timosen tilan edellinen asukas luovuttanut aikoinaan Heikille. Kiistakumppanit sopivat siten, että nimismies Johan Winter yhdessä lautamies Heikki Suhosen kanssa jakaisi kiistanalaiset niityt kahteen yhtä suureen osaan, mutta kun kiista koski kruunun tilojen tiluksia, alistettiin se maaherran ratkaistavaksi.

Heikki ja toinen karhunpääläinen talonpoika Abraham Meriläinen olivat vastaamassa Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 9.2.1750. Kolme saman kylän talollista: Antti Timonen, Pekka Ikonen ja Juho Heikkinen syyttivät heitä siitä, että he olivat edellisenä kesänä kaskenkaadolla loukanneet maanomistusoikeutta, joka kantajilla oli kruunun yhteismaalla kaskimaan 10 kaban vuosikylvön alalla. He olivat jo aloittaneet siellä karsintatyön, mutta viikon perästä olivat vastaajat tunkeutuneet heidän kaskimaalleen. Heikki oli poissa näiltä käräjiltä, mutta paikalla ollut toinen vastaaja sanoi Heikillä olleen laillinen este Kajaaniin tekemänsä markkinamatkansa takia. Niinpä tämä kaskiriita siirrettiin seuraaville käräjille, joilla sitä ei kuitenkaan käsitelty eikä myöhemminkään. Kiista on ilmeisesti ratkaistu yksityistä tietä sopimuksella osapuolten kesken ilman virallisia käräjiä.

Heikki mainitaan sitten käräjillä 20.2.1756 kun Nurmeksen seurakunnan seksmanni (kuudennusmies) Mauno Nevalainen sanoi keränneensä Karhunpään kuudelta talonpojalta (näiden joukossa myös Heikki) liikaa maksuja Nurmeksen kappalaisen virkatalon rakennusrahastoa varten. Nevalainen palautti tällöin ylimääräiset rahat heille.

Nurmeksen kylän Antti Kuittisen ja Heikin kalastusriitaa käsiteltiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 9.2.1757. Antti kertoi laskeneensa verkon Akonvirtaan Haapajoella edellisenä kesänä kun Heikki oli ottanut sen myöhemmin ylös ja rikkonut. Antti vaati sen tähden edesvastuuta ja vahingonkorvausta Heikille. Heikki vastasi, että Haapajoki virtaa monien pienien salmien kautta, joiden välillä on pieniä sisäjärviä. Sitä pidetään läheisten kylien yhteisenä kalavetenä. Heikki lähinaapureineen oli saanut kärsiä näiden kylien asukkaiden oikeuksista niin paljon, että olivat kieltäneet verkoilla sulkemasta salmia poikittain useissa kohdissa sekä joen suistossa, jotta kalat saisivat vapaasti liikkua ja ryöstökälyksen estämiseksi. Heikki oli sen tähden ottanut ylös Antin pyydykset, mutta ei ollut vahingoittanut niitä. Antti myönsi sulkeneensa salmen poikkipuolin joen suun alueella, mutta ei voinut osoittaa todeksi, että Heikki olisi repinyt tai pilannut hänen verkkonsa. Heikki vapautettiin syytteestä. Kihlakunnanoikeus katsoi aiheelliseksi vast'edes kieltää verkkokalastajia sulkemasta Haapajokea.

Taneli Kesti Nurmeksen kylästä vaati Heikiltä Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 20.9.1758 seitsemää kuparitaalaria, jotka hän oli tälle lainannut edellisen vuoden toukokuussa. Heikki oli kuitenkin laillista syytä ilmoittamatta poissa näiltä käräjiltä, joten hänen maksettavakseen lankesi edellä mainitun velan lisäksi kahden hopeataalarin poissaolosakko ja Tanelin käräjäintikulut kuusi kuparitaalaria.

Heikillä oli samoihin aikoihin maksamattomia velkoja, joita puitiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 27.1.1759. Juho Heikkinen Karhunpään kylästä peräsi siellä saataviaan Heikiltä. Tämä oli saanut Juholta vuosina 1756 ja 1757 yhteensä 31 kuparitaalaria maksaakseen Juhon kruununverot. Heikki oli maksanut kuitenkin tästä rahasummasta Juhon puolesta vain 26 kuparitaalaria 8 äyriä. Hän oli sen tähden velkaa Juholle 4 kuparitaalaria 24 äyriä. Heikki tuomittiin maksamaan Juholle tämä rahamäärä takaisin, käräjäkulut kaksi hopeataalaria sekä suorittamaan yhden hopeataalarin sakan luvattomasta poissaolosta.

Heikki oli haastanut Pielisjärven-Nurmeksen käräjille 26.2.1762 Lauri ja Mikko Kuokkasen Haapajärveltä. Hän väitti näiden anastaneen hänen Tuliniemessä olevan Heinäjoen niittynsä, joka tuotti vuosittain noin kymmenen kuormaa heinää. Vastajaat muistuttivat 30 vuotta sitten raivanneensa tämän niityn yhteismetsästä. Heikki sitoutui hankkimaan todistajan, joka ei ollut nyt paikalla, osoittaakseen oikeaksi omistusoikeutensa niittyyän seuraavilla käräjillä. Juttu lykättiin seuraaville käräjille, johon mennessä katselmusmiesten tulisi selvittää oliko kyseessä vanha niitty vai metsästä mainittuna aikana raivattu niitty. Tätä asiaa ei selvitetty kuitenkaan seuraavilla eikä myöhemmilläkään käräjillä. Se lienee sovittu yksityisesti osapuolten välillä, vaikka sopimuksen sisällöstä ei ole tietoa.

Heikki syytti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 1.9.1763 jokikyläläistä Juho Korhosta siitä, että tämä oli vallannut hänen Paljakanvaaralla kolmen kapan vuotuisen kylvön käsittäneen kaskimaansa ja kylvänyt sinne ruista. Heikki toivoi oikeuden määräävän Juhoa luovuttamaan tästä kaskan satoineen hänelle. Juho oli ilman laillista syytä poissa näiltä käräjiltä. Hän joutui kihlakunnanoikeuden päätöksellä luopumaan kaskaista ja sen sadosta, korvaamaan Heikin käräjäintikulut neljällä hopeataalarilla ja maksamaan poissaolosakon kaksi hopeataalaria.

Juho käytti kuitenkin hänelle varattua tuomion muutoksenhakuoikeutta seuraavilla käräjillä 14.3.1764. Hän ei pystynyt vakuuttavin perustein todistamaan omistusoikeuttaan kaskeen. Hän sai aikaan kuitenkin Heikin kanssa sopimuksen, jonka mukaan kasken sato jaettiin puoliksi kummankin kesken. Hän sai diplomatiataidoillaan myös käräjöintikulut alennetuksi neljästä hopearuplasta kolmeen hopearuplaan. Heikki sanoi olevansa tyytyväinen tähän ratkaisuun.

Heikki Komulainen kuoli Nurmeksessa 15.10.1790.

Puoliso Nurmeksessa 26.12.1733 **Reetta Pyykönen**, syntynyt 1702 (kuolleen luettelon mukaan 1698), kuollut Nurmeksessa 3.10.1776.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa (alaikäisenä kuolleet merkitty erikseen):

Heikki, syntynyt 11.9.1734.

Kuolleenä syntynyt lapsi 30.4.1736.

Antti, syntynyt 25.7.1737.

Pekka, syntynyt 10.2.1739, kuollut Nurmeksessa 3.5.1739.

Valpuri, syntynyt 5.6.1740.

Taulu 8

VI. Elin Heikintytär Komulatar (Taulusta 5)

Syntynyt 1716. Talon emäntä Nurmeksen (Valtimon) Haapajärven kylässä vuosina 1737-1755. Muuttanut perheineen Pohjanmaalle vuonna 1756 ilmoittamatta siitä seurakunnalle, mutta siirtynyt sieltä takaisin Nurmekseen vuoden 1770 tienoilla. Eli viimeiset vuotensa itsellisen vaimona Nurmeksen Haapajärvellä. Kuollut Nurmeksessa 15.11.1783.

Puoliso Nurmeksessa 7.8.1737 talollinen **Paavo Paavonpoika Mahanen**, syntynyt 1710. Vanhemmat: talollinen **Paavo Mahanen** ja **Silja (Cecilia) Sarkkinen**.

Paavo teki haapakyläläisen Antti Kaikkosen kanssa sopimuksen, jolla siirsivät vaihtokaupalla kruunutilojensa asukas oikeuden taloineen ja maineen toisilleen vuonna 1753. Antti antoi välimaksua lisäksi Paavolle yhteensä 430 kuparitalaria. Heidän tuli alistaa tämä sopimuksensa kruununvouden ja maaherran hyväksyttäväksi tai hylättäväksi.

Paavon veljentytär Silja Ollintytär Mahanen oli myös kiinnostunut tästä tilasta tai oikeastaan sen puolikkaasta Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 6.3.1755. Hän oli valtuuttanut kirkkoherra Jaakko Steniuksen ajamaan asiaansa. Silja, jolla ei ollut ketään holhoojaa, esitti, että hänen isänsä Olli Mahanen ja setänsä Paavo Paavonpoika Mahanen olivat yhdessä asuneet tällä kruunutilalla Nurmeksen (Valtimon) Haapajärvellä, mutta Siljan isä oli yli 20 vuotta sitten kuollut ja äiti leskeksi jäätyään oli avioitunut toisen kerran lipinlahtelaisen talollisen Mikko Mustosen kanssa. Silja oli muuttanut äitinsä kanssa isäpuolensa taloon. Hän ei ollut nauttinut mitään etua siitä. Siljan isä, jolla ei ollut useampia lapsia, oli kuitenkin omistanut täyden oikeuden tilanpuolikkaaseen. Stenius anoi sen johdosta, että kihlakunnanoikeus antaisi Siljalle saman oikeuden kuin tämän isällä oli ollut, vaikka se ei enää voinut koskea samaa tilaa kun Paavo oli kolme vuotta sitten vaihtanut tilansa saman kylän toisen kruunutilallisen kanssa, vaan Paavon uutta tilaa, joka oli arvioitu 200 kuparitalarin arvoiseksi sen jälkeen kun hän kaksi eri kertaa oli vaihtanut sen huonompaan ja saanut väliä 430 kuparitalaria, mistä rahoista Silja katsoi olevansa oikeutettu saamaan puolet.

Paavo ei ollut näillä käräjillä läsnä, mutta sen sijaan hänen vaimonsa Elin Komulatar. Tämä kertoi, että Paavo ei voinut sairautensa takia saapua käräjille, minkä myös Paavon naapuri Antti Kaikkonen vahvisti. Tämä juttu siirrettiin seuraaville käräjille Paavon sairauden takia.

Asian ollessa toisen kerran esillä käräjillä 1.9.1755 Silja myönsi, että hänen setänsä Paavo Paavonpoika Mahanen oli antanut hänen äidilleen 45 kuparitaalaria välimaksusta, joten siitä oli vielä 170 kuparitaalaria saamatta. Paavo, joka toipumisestaan huolimatta ei ollut tullut käräjille, sai poissaolosakot kaksi hopeataalaria. Hänen tuli suorittaa jäljellä olevan velkansa 170 kuparitaalaria Siljalle sekä korvata tämän kärjäkulut neljällä hopeataalarilla. Siljan vaatimus saada osa 200 kuparitaalarin arvoisesta kruununtilasta oli sen luontoinen asia, että se kuului läänin maaherran ratkaistavaksi.

Paavo syytettiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 23.1.1759 neljän muun Haapajärven asukkaan kanssa siitä, että he eivät olleet toimittaneet paloviinapannujaan sinetöitäväksi kruununkymmenysten varastoon. Kun syyte oli puutteellisesti valmisteltu ja vakinainen nimismies, joka heitä syytti, oli poissa oikeuden istunnosta, lykättiin tämä juttu seuraaville käräjille.

Paavo valitti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 6.2.1761, että hänen talossaan edellisen vuoden kynttilänpäivän aikana tulipalo oli tuhonnut riihen ja sen mukana kaksi tynnyriä 10 kappa kukiita, kaksi parmasta olkia ja 10 kappa kukiita, jotka oli pinottu riihen seinustalle. Asiaa ei voitu kuitenkaan asetusten mukaan käsitellä tuolloin kun palovahinkoja ei oltu arvioitu. Niinpä jutussa tehtiin lopullinen päätös vasta seuraavana vuonna (26.2.1762). Nimismiehen toimittama katselmus osoitti, että vahingot nousivat yhteensä 84 taalariin 8 äyriin. Paavo sai saman verran rahassa paloapua.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa (nyk. Valtimolla):

Paavo, syntynyt 27.5.1739.

Silja, syntynyt 15.5.1744.

Marketta, syntynyt 18.7.1747.

Heikki, syntynyt 12.4.1750.

Olli, syntynyt 10.11.1752.

Anna.

Regina.

Taulu 9

VI. Reetta Heikintytär Komulatar (Taulusta 5)

syntynyt Sotkamossa (Kuhmossa) 1716. Kruununtilallisen tytär. Avioiduttuaan talon emäntä Nurmeksen Saramo 2 (ent. Saramojärvi 1) Pääkkölän kruununtilalla. Kuollut Nurmeksessa 19.1.1763.

Puoliso Nurmeksessa 4.4.1736 talollisen poika, myöhemmin talollinen **Juho Kotilainen**, syntynyt 1714. Vanhemmat: talollinen **Pekka Kotilainen** ja **M4**.

Juho Kotilainen oli isänsä jälkeen kruununtilallinen Nurmeksen Saramo 2 Pääkkölän tilalla vuosina 1743-1763.

Hän yritti Reetta-vaimonsa kanssa periä langoltaan Heikki Komulaiselta vanhaa 13 kuparitaalarin velkaa Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 5.9.1747. Heikki kiisti tämän velan, joka Reetan mukaan periytyi jo siltä ajalta kun hän oli vielä vanhempiansa talossa naimattomana. Juttu jäi epäselväksi ja ratkaisematta. Kun Heikin kuului pikemminkin saada rahaa suurten uhrauksiensa vuoksi talon hyväksi kuin antaa sitä velanmaksuun, joka ei vastannut näitä uhrauksia, luopuivat Juho ja Reetta ilmeisesti velkomusvaatimuksestaan.

Juho oli Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 15.9.1757 itse velallisena. Talollinen Antti Eskelinen Nurmeksen Höljäkästä vaati häneltä puolitoista vuotta sitten lainaksi antamaansa 32

kuparitaalaria 16 äyriä takaisin. Velkomusjuttua ei voitu käsitellä kun laillista haastetta ei ollut toimitettu asianmukaisesti Juholle. Vasta puolitoista vuotta myöhemmin (10.4.1760) Juho tuomittiin käräjillä maksamaan tämä velka Antille.

Juho kertoi Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 13.4.1758, että hänen viljelemällään tilalla Saramon kylässä oli vain pieniä ja melko kelvottomia peltotilkkuja, joita ei voitu parantaa. Niinpä hän aikoi valita Siltapuronsuu-nimiseltä kruunun yhteismaalta Saramon ja Jokikylän väliltä puolen vanhan peninkulman päässä entiseltä asuintontiltaan maatilan, missä voitiin viljellä paljon parempaa maata kuin edellisellä tilalla. Hän anoi sen tähden lupaa muuttaa sinne sekä saada hyödyntää vanhoja niittyjään ja entisiä peltojaan uuden tilan heinämaaksi. Nimismies ja lautamies todistivat, että Juhon mainitsema tontti lähiympäristöineen oli hyvä kruununtilaksi. Ennen kuin kihlakunnanoikeus voi antaa lausunnon siitä sen tuli kuulla Saramon Jokikylän asukkaita ennen seuraavia käräjiä, jonne Juho velvoitettiin tulemaan.

Juho ei ollut kuitenkaan tyytyväinen kovin kauan uuteen tilaansa. Hän vaihtoi vaimonsa Reetan kuoltua Pääkkölän kruununtilan Saramossa Olli Myyrin kanssa tämän Nurmeksen Lipinlahdessa viljelemään kruununtorppaan. He muuttivat kumpikin vaihtokaupassa samaansa uuteen kotiin joulukuussa 1763.

Kun he tekivät sopimuksen vaihtokaupasta ilman kruununvoudin lupaa, tuomittiin tämä kauppa laittomaksi Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 5.12.1764 (kruununvouti oli julkaissut 11.3.1762 kiellon hankkia kruununtilaa ilmoittamatta siitä hänelle. Kaikki kiellon rikkojat, olivatpa he sitten ostajia, myyjiä tai vaihtajia, tuomittiin viiden hopeataalarin sakkoihin).

Juho oli sitten itsellisenä Nurmeksen Lipinlahdessa vuosina 1764-1774 ja Nurmeksenkylässä 1774-1777. Juho Kotilainen kuoli Nurmeksessa 4.8.1777.

Juho vihittiin toisen kerran avioliittoon Nurmeksessa 4.10.1771. Puoliso 2:o leski **Maria Matero** Vaikosta, syntynyt 1715, kuollut Nurmeksessa 26.5.1779. Tämä avioliitto oli lapseton.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa:

Pekka, syntynyt 17.4.1737.

Heikki, syntynyt 1.2.1741.

Maria, syntynyt 3.4.1742.

Kristiina, syntynyt 28.7.1745.

Juho, syntynyt 23.1.1748, kuollut Nurmeksessa 8.3.1749.

Juho, syntynyt 22.12.1749

Simo, syntynyt 5.7.1754.

Matti, syntynyt 28.9.1758.

Antti, syntynyt 24.12.1759.

Taulu 10

VI. Juho Heikinpoika Komulainen (Taulusta 5)

Syntynyt Sotkamossa (Kuhmossa) 1718. Hän oli isänsä jälkeen talollinen Nurmeksen Ylikylä 12 (uutta numeroa 5) Ollilan kruununtilalla vuosina 1742-1771.

Hänen vuosikylvönsä peltoon oli vuoden 1748 verollepanomaaluettelon mukaan yksi kappa ruista ja viisi kappa ohraa. Kaskisato oli neljä lyhdettä ruista. Hänen karjansa käsitti yhden hevosen, yhden lehmän ja yhden hiehon. Hänellä oli lisäksi kaksi nuotaa. Veroluku oli 1/2 arvoruplaa ja vero rahassa 2 1/2 taalaria.

Juho mainitaan Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 5.9.1751 niiden seitsemän Nurmeksen talonpojan joukossa, joita kirkkoherra Jaakko Stenius syytti pappilan päivätöiden laiminlyömisestä. Heidät tuomittiin korvaamaan kirkkoherralle koitunut vahinko ja maksamaan sakkoa niskoittelusta.

Juhon piti olla vastaamassa velkomusasiassa Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 30.1.1752, mutta hän jäi pois laillista estettä ilmoittamatta. Hänen sisarensa Elin Komulatar ja tämän mies Paavo Mahanen vaativat häntä maksamaan takaisin 9 kuparitaalarin velan, jonka Juho oli saanut Eliniltä kymmenen vuotta aikaisemmin. Juho tuomittiin maksamaan lainansa takaisin sisarelleen ja tämän miehelle sekä korvaamaan näiden kärjäkulut 2 hopeataalaria ja maksamaan yhtä paljon poissaolosakkoa. Hän sai valittaa kuitenkin päätöksestä ja hakea siihen muutosta, mitä oikeutta hän sitten käyttikin.

Juttu sovittiin Juhon ja Elinin kesken seuraavilla käräjillä 3.9.1752 kuitenkin niin, että Juho maksaa kerralla sekä velan että muina kuluina vain 8 kuparitaliaaria 16 äyriä, mihin ratkaisuun Elin sanoi tyytyvänsä.

Juho syytti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 20.3.1764 samassa kylässä asuvaa Matti Kettusta vahingosta, jonka tämän hevonen oli aiheuttanut Juhon pellolla aumassa olevalle puolen tynnyrin ohralle. Matti kiisti syytteen eikä Juho voinut todistaa, että nimenomaan Matin hevonen oli syyppää vahinkoon. Niinpä Matti vapautettiin syytteestä.

Samoilla käräjillä Ylikylän talollinen Risto Pääkkönen syytti Juhoa siitä, että hän tai hänen edesmennyt isänsä ovat siirtäneet raja-aitaa, joka oli pystytetty heidän niittyjensä välille, oikeasta paikasta, jossa se vanhastaan oli ollut, liian kauas Riston niitylle. Nimismiehen ja lautamiehen tuli suorittaa paikalla tarkka katselmus, jonka jälkeen voitiin antaa tuomio.

Asia oli uudelleen esillä katselmuksen jälkeen käräjillä 5.12.1764. Tällöin halusi ilmoittautua kiistan osapuoleksi myös Pielisjärven kirkkoherran poika Jaakko Stenius, jolle Juho oli myynyt metsää. Kun riita ei koskenut Juhon metsää vaan niittyä, josta Stenius ei omistanut mitään osaa, ei oikeus voinut suostua Steniuksen pyyntöön. Sekä näillä käräjillä että aiemmin katselmuksessa käytettiin todistajana 70-vuotiasta Heikki Nevalaista, Ollilan entistä viljelijää, jonka kanssa Juhon edesmennyt isä Heikki Komulainen oli noin 40 vuotta aiemmin tehnyt maatilojen vaihtokaupan. Nevalainen todisti, että Komulainen oli anastanut 1 1/2 rukon alaa niittyä, josta puolet Pääkkösen vanhalta niityltä ja puolet tämän kasketusta metsästä. Komulainen kuului myöhemmin raivanneen metsäosan heinämaaksi. Raja-aita kiistanalaisella alueella ei seurannut samaa suuntaa kuin muilla paikoilla vaan teki mutkan Pääkkösen niitylle ja sen vieressä olevaan metsään. Lautamies Kuittisen kertomus oli yhdenmukainen Nevalaisen todistuksen kanssa.

Juho myönsi, että hänen isänsä oli siirtänyt rajamerkkejä, mutta kiisti anastetun maan olevan osaksi vanhaa niittyä vaan ainoastaan metsää, joka ei ollut sitä paitsi sopivaa maata heinän kasvulle. Hän ei kuitenkaan voinut todistaa väitettään oikeaksi.

Juho oli velvollinen oikeuden päätöksellä maanlain rakennuskaaren 10. luvun 4 §:n mukaan palauttamaan anastetun niityn ja maksamaan kärjäkulut yksi hopeataalari 16 äyriä Pääkköselle. Kun anastuksen oli tehnyt Juhon isä Heikki Komulainen, joka ei ollut enää elossa, säästyivät Juho kärjäkulujen maksamiselta.

Juholla oli Riston kanssa käräjillä 20.3.1764 selvitettävänä toinenkin erimielisyyden aihe, josta he pääsivät sopimukseen. Juho oli kolme vuotta aiemmin kylvänyt kaksi lusikkaa nauriinsiementä Riston kaskeeseen. Juho lupasi nyt korvata erehdyksensä Ristolle neljällä kuparitaalarella oikeuskulut mukaan luettuna, mihin Risto sanoi olevansa suostuvainen.

Juho Komulainen kuoli Nurmeksessa 3.2.1771.

Puoliso Nurmeksessa 26.1.1746 **Kaisa Ruokolainen** Lieksasta, syntynyt 1722, kuollut Nurmeksessa 1.11.1784. Vanhemmat ilmeisesti talollinen **Juho Ruokolainen** ja **Leena Mikkonen**.

Kaisa oli syytettynä Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 15.2.1753 siitä, että hän oli herjannut leskirouva Anna Pyykötärtä Karhunpään kylästä. Kaisa oli poissa syytä ilmoittamatta näiltä käräjiltä, mistä hänelle rapsahti kahden hopeataalarin poissaolosakko. Hänet määrättiin viiden hopeataalarin uhkasakolla saapumaan seuraaville käräjille. Juttua ei kuitenkaan enää myöhemmin käsitelty uudelleen, joten se näyttää ilmeisesti yksityisesti sovitun riidan osapuolten välillä.

Kaisa haastoi Matti Kettusen Nurmeksen Ylikylästä Pielisjärven-Nurmeksen käräjille 20.3.1764. Matti oli edellisen vuoden talvena tuupannut hänet lattialle niin pahasti, että hän ei päässyt huonon kuntonsa takia tulemaan käräjille. Kaisan etua valvoi siellä hänen aviomiehensä Juho Komulainen. Juho arveli, että hänen vaimonsa voisi hankkia todistajan pahoinpitelystään. Vaimon ja todistajan tuli olla läsnä seuraavilla käräjillä.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa (alaikäisenä kuolleet merkitty erikseen):

Heikki, syntynyt 4.12.1746, kuollut Nurmeksessa 15.9.1747.

Kaisa, syntynyt 4.12.1746.

Juho, syntynyt 20.9.1749, kuollut Nurmeksessa 14.11.1749.

Maria, syntynyt 11.11.1750.

Juho, syntynyt 7.10.1753, kuollut Nurmeksessa 21.11.1753.

Kirsti, syntynyt 22.12.1754, kuollut Nurmeksessa 25.10.1755.

Anna, syntynyt 24.8.1756.

Matti, syntynyt 1758, kuollut Nurmeksessa 5.2.1759.

Olli, syntynyt 27.8.1763.

Taavetti, syntynyt 24.5.1767, kuollut Nurmeksessa 29.7.1767.

Taulu 11

VI. Riitta Heikintytär Komulatar (Taulusta 5)

Syntynyt Nurmeksessa 12.6.1728. Hän oli avioiduttuaan talon emäntä Nurmeksen Nurmeksenkylä 13 (ent. 10) Pohattalassa. Kuollut Nurmeksessa ennen elokuuta 1761 (tarkka kuolinaika puuttuu, oli elossa vielä syyskuussa 1759).

Puoliso Nurmeksessa 28.2.1751 kruununtilallisen poika, myöhemmin kruununtilallinen **Juho Paavonpoika Lintunen** Nurmeksen Nurmeksenkylästä, syntynyt Nurmeksessa 22.5.1733. Vanhemmat: kruununtilallinen **Paavo Lintunen** ja **Riitta Virkkunen**.

Juho oli isänsä jälkeen Nurmeksen Nurmeksenkylä 13 (ent. 10) Pohattalan kruununtilan haltija vuosina 1756-1770. Tämä kantatila jaettiin vuonna 1756 Juhon ja hänen Paavo-veljensä kesken kahteen osaan. Juho sai puolet Pohattalan kantatilasta ja Paavo samasta kantatilasta erotetun toisen tilanpuolikkaan, josta muodostettiin Nurmekskylä 14 (ent. 10) Pirola. Juhon luona asuva äiti sai Paavolta vuosittain kaksi tynnyriä ruista, kolme taalaria, kapan suoloja, olkiparmaan, heinäkuorman, 10 hampusormausta sekä särpimeksi kalaa ym. tarpeen mukaan.

Juho Lintunen tuomittiin maksamaan talollinen Aapo Mikkoselle takaisin velkansa 12 kuparitaalaria Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 6.3.1755. Kun Juho oli itse poissa näiltä käräjiltä pätevää syytä ilmoittamatta, sai hän lisäksi 2 hopeataalarin poissaolosakon ja kustantaa Aapon kärjäkulut 3 hopeataalaria.

Juho määrättiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 17.9.1757 korvaamaan Nurmeksen kirkonkylän talolliselle Sipi Korhoselle vahinko, jonka Juhon hevonen oli aiheuttanut Sipin

kaskimaan ruiskylvöllä, vaikka siinä oli asetuksen mukainen vaaditun korkeuden täyttävä aita. Juho sai korvattavakseen 20 kappaa ruista sekä Sipin oikeudenkäyntikulut 2 hopeataalaria 16 äyriä.

Juho joutui Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 15.9.1758 maksamaan Paavo-veljensä pahoinpitelystä edellisen pääsiäisen aikoihin 11 hopeataalarin sakon. Juhon ja Paavon kertomukset tappelusta erosivat toisistaan, mutta kun Juho ei voinut todistaa, että Paavo olisi ruhjonut ja halunnut kuristaa häntä ja kun Paavolla oli todistajien mukaan näkyvä vamma oikean käden nivelessä verinaarmuineen, jonka Juho oli aiheuttanut, selvisi Paavo sakoitta. Syyte sapattirikoksesta hylättiin kun nujakka oli tapahtunut neljäntenä päivänä pääsiäisestä auringonlaskun jälkeen ja tarkkaa kellonaikaa ei kumpikaan muistanut.

Samoilla käräjillä käsiteltiin nurmeskyläläisten Juho ja Paavo Lintusen, Pekka Nevalaisen ja Matti Tervon Sammalvaaran yhteismaalle tekemää kahdeksan kapan vuosikylvön kaskea, jonka Juho ja Matti olivat hakanneet ja polttaneet. Kaikki neljä sopivat oikeudessa, että kukin heistä sai yhtä suuren osan kaskesta eli neljäsosan.

Samoilla käräjillä Juho sai korvata veljelleen tämän pellolla ruisaumoille vuoden 1756 syksyllä aiheuttamansa vahingon, jonka lautamies Niilo Turunen arvioi 8 kapaksi ruista sekä Paavolle tämän johdosta koituneet niputus- ja merkintäkulut sekä arviointikulut kahdella hopeataalarilla.

Veljesten huonoja välejä setvittiin samoilla käräjillä useammassakin yhteydessä. Paavo, joka oli heistä vanhempi, näyttää olleen alun perinkin tyytymätön kaksi vuotta aiemmin toteutettuun talonjakoon ja pyysi kihlakunnanoikeudelta, että kun talo oli pieni ja Juho hyvin riidanhaluinen, tulisi tämän nuoremman veljen väistyä tilaltaan, joka jälleen yhdistettäisiin yhdeksi kantatilaksi. Juho taas piti Pohattalan ja siitä erotetun Pirolan tiluksia niin laajoina, että ne pystyivät hyvin elättämään kaksi asukasta ja heidän perhettään. Hän lupasi todistaa väitteensä talonkatselmuksessa, mihin oikeus suostuikin. Se määräsi nimismiehen yhdessä lautamiehen kanssa suorittamaan katselmuksen talon pelloilla ja niityillä sekä ottamaan selvää oliko mahdollista parantaa ja laajentaa kummankin veljen tilaa. Katselmusmiesten lausunto tuli toimittaa seuraaville käräjille käsiteltäväksi.

Kolmaskin veli: renki Pekka Lintunen esiintyi näillä käräjillä vaatien veljiltään Juholta ja Paavolta, jotka nyt olivat jaetun kotitalon haltijoina, osuutta isänperinnöstä. Hän luopuisi vaatimuksestaan tämän perinnön kiinteään ja irtaimeen omaisuuteen mikäli saisi Juhalta ja Paavolta kerralla 146 kuparitaalaria. Muut veljet hyväksyivätkin tätä koskevan sopimuksen, mikä merkittiin myös tuomiokirjaan.

Juho Lintunen oli vastaamassa velkomusjutussa Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 22.9.1761. Lautamies Tuomas Kuittinen esitti siellä velkakirjan, jonka mukaan Juho oli sitoutunut maksamaan Kuittiselle eräässä pellavakaupassa 280 kuparitaalaria, mistä rahamäärästä Kuittinen oli saanut jo 200 taalaria. Kuittinen halusi saada puuttuvan 80 kuparitaalarin maksuerän sekä erään kinkusta aiheutuneen velan 4 kuparitaalaria 16 äyriä ja korvauksen oikeudenkäyntikuluista. Juho, joka oli poissa näiltä käräjiltä laillista syytä ilmoittamatta, sai kahden hopeataalarin sakon tämän takia. Hänet tuomittiin maksamaan Kuittiselle edellä mainitut velat yhteensä 84 kuparitaalaria 16 äyriä ja kärjäkulut kolme hopeataalaria, mutta sai hakea muutosta tähän oikeuden päätökseen seuraavilla käräjillä.

Jutun ollessa taas esillä käräjillä 26.2.1762 Juho väitti saaneensa pellavaa vähemmän kuin oli maksanut, joten hänen kuului 10 taalarin naulahinnan mukaan maksaa vain 55 eikä 80 kuparitaalaria. Hän kielsi koskaan saaneensa Kuittiselta mitään kinkkua. Juho ei voinut kuitenkaan

todistaa väitettään pellavakaupasta Kuittisen kanssa oikeaksi. Niinpä hänet tuomittiin maksamaan takaisin 80 kuparitaalaria. Kuittinen taas ei voinut osoittaa oikeaksi kinkkusaataviaan 4 kuparitaalaria 16 äyriä, joten Juho vapautettiin tämän velan maksamisesta. Muuten pysyi kärjäkuluista edellisillä käräjillä Juholle määrätty tuomio ennallaan.

Juho vaati samoilla käräjillä pesänselvitystä ja perinnönjakoa toisen vaimonsa Reetta Kokottaren edellisenä vuonna kuolleen isän Aapo Kokkosen sekä rintaperillisittä pari vuotta aikaisemmin kuolleen veljen Jooseppi Kokkosen jälkeen. Tähän oli velvollinen talollinen Pekka Kokkonen Vuokonkylästä.

Pekka ja tämän äiti Anna Nevalainen väittivät Reetan saaneen jo aiemmin myötäjäisinä osuutensa isänperinnöstä sekä velivainajansa jälkeen hänelle tulevan osan. He esittivät viime mainitusta perinnöstä nähtäväksi nimismies Adam Hendriciuksen yhdessä lautamies Niilo Turusen kanssa 12.5.1760 laatiman perukirjan. Sama nimismies oli toimittanut myös Reetan isän perunkirjoituksen 12.4.1761 lautamies Tuomas Kuittisen kanssa. Edellisen perukirjan inventaarisumma oli 523 kuparitaalaria 4 äyriä ja jälkimmäisen 1.933 kuparitaalaria 27 äyriä, joihin oli luettu myös perimättömät saatavat.

Juho Lintunen väitti kummankin kuolinpesän omaisuuden arvoa kuitenkin suuremmaksi ja vaati Pekka Kokkosta valallisesti vahvistamaan ne. Pekka sanoi, ettei voinut mennä valalle niiden oikeasta arvosta vaan pyysi uutta perunkirjoitusta kun yhtä ja toista, mitä edellisissä perunkirjoituksissa oli voinut jäädä unohduksiin, tulisi siihen lisätä. Hän ei voinut nyt yksityiskohtaisesti muistaa kaikkia puutteita. Juho tyytyi tähän selitykseen.

Oikeuden päätökseksi tuli, että oli suoritettava uusi perunkirjoitus sekä Aapo että Jooseppi Kokkosen jälkeen.

Juho Lintunen esitti Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 30.8.1762, että hänen oli jokin aika sitten ollut pakko nyttemmin edesmenneen Heikki Pellikan puolesta maksaa lautamies Tuomas Kuittiselle pellavasta 80 kuparitaalaria sekä muita kuluja 10 kuparitaalaria, siis yhteensä 90 kuparitaalaria. Juho halusi Pellikan leskeltä Maria Haralta Nurmeksen kylästä periä edellä mainitun rahasumman ja kärjäkulut. Kun leski ei voinut kiistää Juho Lintusen velkomusta, tuomittiin hänet maksamaan Juholle 90 kuparitaalaria, lisäksi kärjäkulut neljä kuparitaalaria.

Juho Lintunen ja hänen Paavo-veljensä olivat Akonsalmen kalavesien omistajia. Viisi Ylikylän talonpoikaa oli tehnyt valituksen vuonna 1762 siitä, että Tuomas Kuittinen ja Olli Tapaninen Nurmeskylästä olivat vastoin heidän ylikyläläisten kanssa kihlakunnanoikeudessa 4.9.1755 tekemänsä sopimusta sulkeneet vääryydellä Akonsalmen. Nurmeskyläläiset Lintusen veljekset, Olli Korhonen ja kirkkoherra Jaakko Stenius, jolla oli asukasoikeus Nurmeksen kylässä kahteen kruununtilaan, vastustivat edellä mainittua sopimusta ja pyysivät kihlakunnankatselmusta näille kalavesille ja niiden uutta jakoa. Oikeus kallistuikin sitten päätöksessään 7.3.1763 heidän kannalleen.

Juho Lintusen velka-asiaa käsiteltiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 7.3.1763. Hän oli ottanut Kuokkastensalmen Olli Turusen äidiltä Anna Laakottarelta neljä vuotta aikaisemmin lainaksi 21 kuparitaalaria sopimuksella, että maksaa velan takaisin osittain tynnyrillä rukiita, jonka arvo oli 12 taalaria, ja jäännöksen yhdeksän taalaria rahassa. Kun Perttu Pellikka oli ennestään velkaa Juholle ruistynnyrin, pyysi Juho Perttua toimittamaan sen suoraan Anna Laakottarelle. Perttu noudattikin heti Juhon pyyntöä. Juho tuomittiin maksamaan vielä jäljellä oleva 9 taalaria, johon lisättiin kärjäkulut 3 taalaria, Annalle takaisin.

Samoilla käräjillä käsiteltiin Lohvonmäen neljän kapanalan kaskaista syntyneitä riitaa. Olli Korhonen ja Juhon veli Paavo olivat edellisen vuoden kesänä hakanneet kaskan Juhon maalle. Ollin tuli nyt omalta osaltaan luovuttaa Juholle puolet mainitusta kaskaista, mutta Paavo väitti, että hän oli yhtä oikeutettu kaskaan kuin Juho, sillä kaskimaa oli valmistettu jo silloin kun Paavo asui vielä yhdessä Juhon kanssa. Juho kiisti tämän, mutta Paavo aikoi todistaa tämän väitteensä katselmuksen yhteydessä. Kihlakunnanoikeus katsoi aiheelliseksi suostua tämän katselmuksen toimeenpanoon.

Juho Lintusen äiti Riitta Virkkunen vaati Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 7.3.1763 pojaltaan Juholta kahta ohratynnyriä, jotka hän oli seitsemän vuotta sitten antanut tälle säilössä pidettäväksi. Lautakunta todisti, että äiti asuessaan syytingillä vuoden ajan Juhon luona, joka oli maksanut hänelle elatuksen, oli tehnyt työtä Juhon eduksi, mikä runsain mitoin vastasi hänen elatustaan. Juho ei voinut myöskään todistaa, että äiti oli luovuttanut hänelle mainitun ohran korvaukseksi elatuksestaan. Niinpä Juho tuomittiin oikeudessa maksamaan nuo kaksi ohratynnyriä sekä kärjäkulut neljä hopeataalaria äidilleen.

Juho Lintunen kuoli Nurmeksessa 29.10.1770.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa:

Olli, syntynyt 2.1.1753.

Riitta, syntynyt 25.11.1756.

Juho, syntynyt 23.9.1759.

Taulu 12

VI. Anna Heikintytär Komulatar (Taulusta 5)

Syntynyt Nurmeksessa 3.7.1733. Hän oli vihille mennessään Puumalassa piikana vuonna 1754. Hän oli avioiduttuaan Nurmeksenkylän Revonniemessä emäntänä.

Anna tuomittiin Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 23.1.1759 siitä, että hän oli edellisenä vuonna toisena rukouspäivänä kirkkorannassa kotimatalle veneillä lähdettyä lyönyt Antti Meriläisen suuhun verihaavan. Anna sai maksaa sakkoa kaksi hopeataalaria. Antti Meriläistä sakotettiin yhtä paljon siitä, että hän oli säädyttömällä esiintymisellään piika Maria Kotilaiselle (Annan sisarentyttäreille) suuttanut Annan sekä samalla kertaa loukannut harkitsemattomasti sanoillaan Annaa. Kummallekin langetettiin lisäksi sapattirikoksesta (rukouspäivän rikoksesta) kymmenen hopeataalarin sakko.

Anna Heikintytär Komulatar kuoli Nurmeksessa 9.6.1776.

Puoliso Nurmeksessa 13.10.1754 talollisen poika, myöhemmin talollinen **Pekka Pekanpoika Nevalainen** Nurmeksenkylästä, syntynyt Nurmeksessa 4.4.1736, kuollut Nurmeksessa 31.12.1803. Vanhemmat: talollinen **Pekka Nevalainen** ja **Anna Pasanen**.

VII. Lapsia, syntyneet Nurmeksessa:

Anna, syntynyt 14.12.1754, kuollut Nurmeksessa 11.10.1755.

Kirsti, syntynyt 2.8.1756, kuollut Nurmeksessa 2.5.1763.

Pekka, syntynyt 23.5.1759, kuollut Nurmeksessa 27.6.1763.

Heikki, syntynyt 11.9.1761.

Juho, syntynyt 19.5.1763.

Kaisa, syntynyt 1.1.1766, kuollut Nurmeksessa 6.8.1771.

Pekka, syntynyt 22.2.1768.

Tuomas, syntynyt 20.7.1769, kuollut Nurmeksessa 23.7.1769.

Maria, syntynyt 1774, kuollut Nurmeksessa 30.5.1786.

Kastamaton lapsi, syntynyt 23.5.1776, kuollut Nurmeksessa 23.5.1776.

Pekka Nevalainen avioitui leskimieheksi jäätyään toisen kerran. Puoliso 2:o **Anna Pellikka**, syntynyt 1740, kuollut Juuassa Nunnanlahdessa 16.5.1821. Tästä avioliitosta syntyivät seuraavat lapset:

Mikko, syntynyt 18.5.1777.

Perttu, syntynyt 16.8.1779, kuollut Nurmeksessa 4.6.1789.

Olli, syntynyt 22.10.1781, kuollut Nurmeksessa 11.3.1792.

Anna, syntynyt 22.10.1781, kuollut Nurmeksessa 30.5.1786.

Reittu, syntynyt 14.10.1787.

Tapani, syntynyt 19.9.1790.

Pekka, syntynyt 30.6.1794.

3. SOTKAMON (KUHMON) LENTUAN KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA

VI. Riitta Antintytär Komulatar (*Sukutietoa Komulaisista*, Lentuan Komulaisten sukutaulut, Taulusta 5, sivu 51)

Syntynyt 1715 Sotkamon (Kuhmon) Lentualla. Vanhemmat: Lentua 23 Sutelan (eli Timoniemen) talollinen **Antti Paavonpoika Komulainen** ja **Elin**.

Puoliso 1:o kuulutettu Sotkamossa 7.11.1734 sotilas **Tuomas Tuomaanpoika Piirainen** (*hänen sukunimensä on Liimatta Sukutietoa Komulaisista mukaan sivulla 52, mutta se on tullut merkityksi väärin*). Syntynyt noin 1697, haudattu Sotkamossa (Kuhmossa) 9.5.1743. Vanhemmat: talollinen **Tuomas Paavonpoika Piirainen** ja **Katri Koistitar**. Tuomas Tuomaanpoika Piirainen oli ollut aiemmin naimisissa **Kerttu Kyllöttären** kanssa, joka kuoli joko vuonna 1733 tai 1734.

Puoliso 2:o, kuulutettu Sotkamossa 9.12.1743 talollinen **Heikki Heikinpoika Kärnä**, syntynyt 1714. Talollinen Viexissä ja Korpisalmella. Muutti ennen vuotta 1770 Sotkamosta (Kuhmosta) Nurmekseen, jossa oli Mujejärvi 1 Sippolan tilan isäntä vuosina 1770-1778.

Riitta oli ensin sotilaan vaimo Sotkamon (Kuhmon) Lammasperällä vuosina 1734-1743, sitten avioiduttuaan toisen kerran talon emäntä Sotkamon (Kuhmon) Korpisalmella ainakin vuosina 1744-1756. Hän muutti sieltä Nurmeksen Mujejärvelle, jossa oli Mujejärvi 1 Sippolan talonemäntä vuosina 1770-1773. Kuollut Nurmeksessa 7.1.1773.

VII. Lapsia, syntyneet Sotkamossa (Kuhmossa):

1. **Elin**, syntynyt 8.11.1735.

1. **Tuomas**, syntynyt 10.9.1737.

1. **Anna**, syntynyt 22.1.1740.

1. **Antti**, syntynyt 10.9.1742.

2. **Reetta**, syntynyt 25.9.1744.

2. **Heikki**, syntynyt 6.3.1749.

2. **Riitta**, syntynyt 1.12.1751.

2. **Antti**, syntynyt 18.1.1754.

4. ALASOTKAMON KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA

III. Silja (Cecilia) Pekantytär Komulatar

(*Sukutietoa Komulaisista*, Alasotkamon Komulaisten sukutaulut, Taulusta 4 (sivu 70), ja perhetaulut; Taulusta 2344 (sivu 70).

Syntynyt Sotkamossa Alasotkamossa 1722. Vanhemmat: Alasotkamo 2 Korholan perintötilan talollinen **Pekka Erkinpoika Komulainen** ja **Reetta Tolotar**.

Silja oli avioiduttuaan talonemäntä Nurmeksen (nyk. Valtimon) Maanselän kylässä vuosina 1738-1752. Jäätyään leskeksi ja avioiduttuaan toisen kerran hän muutti sieltä talonemännäksi Sotkamon Älänteelle vuonna 1753. Toisen miehensä kuoltua hän muutti täältä Nurmeksen (Valtimon) Haapajärven kylään vuonna 1767. Hän oli elossa siellä vielä vuonna 1771, minkä jälkeen hän on muuttanut pois sieltä toistaiseksi tuntemattomaan paikkaan.

Hänen toinen miehensä **Pekka Kuvaja** vaati Pielisjärven-Nurmeksen käräjillä 20.3.1764 elossa olevan tytärpuolensa (Siljan tyttären, joka oli syntynyt Siljan I avioliitosta **Vilppu Torvisen** kanssa) kiinteää ja irtainta perintöomaisuutta Siljan miesvainajan veljeltä Sipi Torviselta Haapajärveltä. Sipi oli muutama vuosi aikaisemmin luovuttanut hänen ja Vilpun perimän kruununtilan asukasoikeuden 1000 kuparitaalarista, mistä laadittu kauppakirja oli Sipillä. Sipi sanoi 30.7.1754 tehdyssä perukirjassa perintökaaren 9. luvun 1 §:n mukaisesti valaehdoisesti todistaneensa, että hän perunkirjoituksessa oli ilmoittanut Vilpun omaisuuden. Kuvaja muistutti kuitenkin, että talon arvo oli arvioitu vain 800 kuparitaalariksi, jonka mukaan Silja ja hänen lapsensa olivat saaneet kaikkiaan vain 278 kuparitaalaria 27 1/2 äyriä. Kun Sipi oli saanut talosta korkeamman kauppahinnan: 1000 kuparitaalaria neljä vuotta Vilpun kuoleman jälkeen katsoi Pekka Kuvaja, että kauppahinta tulisi jakaa kahden veljen ja kahden sisaren kesken lain mukaan. Sipi Torvinen tuomittiin näillä perusteilla maksamaan Siljalle ja tämän lapselle heille kuuluva osuus 345 kuparitaalaria 17 äyriä.

Puoliso 1:o, vihitty Sotkamossa 1.2.1738 **Vilppu (Filip) Niilonpoika Torvinen** Nurmeksen (Valtimon) Maanselästä, syntynyt 1723 (syntymäaika lienee todellisuudessa ainakin noin viisi vuotta aikaisemmin), kuollut Nurmeksessa vuosijakson 1750-1752 aikana (kuolinaika jäänyt ilmeisesti merkitsemättä Nurmeksen seurakunnan kuolleiden luetteloon). Vanhemmat: talollinen **Niilo Torvinen** ja **Kaisa Korhonen**.

Puoliso 2:o Nurmeksessa 12.8.1753 talollinen, leskimies **Pekka Kuvaja** Sotkamosta Älänten kylä 1 Ollikkalasta, syntynyt 1698, kuollut Sotkamossa Älänten kylässä 19.3.1767.

IV. Lapsia:

1. Tytär **N.N.** Elossa vuonna 1764.

1. **Sipi**, syntynyt Nurmeksessa 12.3.1750, kuollut Nurmeksessa 21.2.1751.

2. **Vappu**, syntynyt Sotkamossa 30.7.1754.

III. Anna Pekantytär Komulatar

(*Sukutietoa Komulaisista, Alasotkamon Komulaisten sukutaulut, Taulu 4 (sivu 70)*)

Syntynyt Sotkamossa Alasotkamossa 1724. Vanhemmat: Alasotkamo 2 Korholan perintötilan talollinen **Pekka Erkinpoika Komulainen** ja **Reetta tolotar**. (*Anna puuttuu Pekan ja Reetan lapsien joukosta em. teoksessa sivulla 71.*)

Anna oli avioiduttuaan talonemäntänä ensin Sotkamon Jormas 9 Tuhkalassa vuodesta 1750 lähtien, sitten Jormas 21 Tuhkalassa. Hän asui ainakin vuodesta 1781 lähtien Nurmeksen (Valtimon) Haapajärvellä talonemäntänä. Kuollut Nurmeksessa 1.5.1808.

Puoliso Sotkamossa 8.4.1750 talollinen **Erkki Eskonpoika Tuhkanen** Jormaksesta, syntynyt 1722, kuollut Nurmeksessa Haapajärvellä 17.5.1781. Vanhemmat: talollinen **Esko Tuhkanen** ja **Anna**.

IV. Lapsia, syntyneet Sotkamossa:

Anna, syntynyt 3.5.1751, kuollut ilmeisesti alaikäisenä ennen vuotta 1766.

Reetta, syntynyt 14.1.1753.

Esko, syntynyt 27.12.1754.

Pekka, syntynyt 4.7.1758.

Kaisa, syntynyt 21.4.1760.

Juho, syntynyt 23.4.1762, kuollut Sotkamossa 22.5.1763.

Erkki, syntynyt 18.3.1764.

Anna, syntynyt 17.12.1766, kuollut Sotkamossa 6.6.1773.

5. 1700-LUVULLA POHJOIS-KARJALASSA ELÄNEITÄ KOMULAISIA, JOIDEN SUKUJOHTO ON EPÄSELVÄ

Lisäksi oli eräs toinen **Silja Komulainen**, joka oli syntynyt noin 1706 (ilmeisesti virheellinen syntymäaika, oikea lienee noin 1710) ja kuoli itsellisen leskenä Nurmeksen Ylikylässä 11.10.1779. Hän oli ollut aiemmin naimisissa **Horttanainen**-nimisen itsellismiehen kanssa (ilmeisesti joko **Lauri Horttanainen** Ylikylästä tai **Yrjö Horttanainen**, joka on kuollut Nurmeksen Haapajärvellä 7.8.1782 kirkonköyhänä, erossa vaimostaan 73 vuoden iässä). Hänellä oli tästä avioliitosta tytär ANNA (syntynyt 1754), joka vihittiin Nurmeksessa 31.1.1777 **Matti Savolaisen** (syntynyt 1751) kanssa.

6. LÄHTEET

1. POHJOIS-KARJALAN VARHAISIMMAT KOMULAISET - Oliko Komulaisia siellä 1600-luvulla?

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Läänintilit, Käkisalmen lääni

9652:75v

9662:183v

9666:249
 9670:299
 9681:402
 9744:554e
 9790:1051-

Tuomiokirjakortisto: Käkisalmen lääni, talonpoikien sukunimet
<http://www.narc.fi/Arkistolaitos/tma/Kaki/ttsl/> (luettu 1.3.2012).

Kirjallisuus

- HÄMÄLÄINEN, Erkki J.: Iisalmen sukuhaaran taustaa – Sonkajärven Sukevan Komulaiset vuosina 1647-1712. Sukutietoa Komulaisista. Toim. Hannu Komulainen-Pentti Komulainen- Eero Komulainen-Kaarina Saramäki-Tuija Ritola. Saarijärvi 2011, s. 45.
- KOKKONEN, Heikki: Juuan pitäjän historia. Hki 1941. s. 174-175.
- LUUKKO, Armas: Suomen asuttaminen. Suomen talous- ja sosiaalhistorian kehityslinjoja. Toim. Eino JUTIKKALA. Historian korkeakoulu 2. Porvoo 1968, s. 15, 18.
- MIKKONEN, Pirjo-PAIKKALA, Sirkka: Sukunimet. Suomalainen nimikirja. Suomen kielen sanakirjat 6. Hki-Keuruu 1984, s. 418.
- SALOHEIMO, Veijo: Itäsuomalaista liikkuvuutta 1600-luvulla. Savosta ja Viipurin-Karjalasta poismuuttaneita. Suomen sukututkimusseuran julkaisuja 46. Hki 1993, s. 61.
- SALOHEIMO, Veijo: Pohjois-Karjalan historia II (1617-1721). Joensuu 1976, s. 275, liite I.

2. KORPISALMEN SUKUHAARA: NURMEKSEN JA VALTIMON KOMULAISET

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Läänintilit, Pohjanmaan lääni

9221:1338	9246:388v-389
9222:290	9249a:198v-199
9224:1337	9252a:368v
9227:1397v	9255a:400
9228:398-399	9258:228v
9230:1250v	9260:63-64
9234:198	9262:271v
9237:276	9267:1665v
9240a:202v	9268:62
9243:169-170	9274:26
9244:44-45	

Läänintilit, Savonlinnan ja Kymenkartanon lääni

8769: 552, 553, 557	8810:685-686, 700
8778:1257	8820:713, 724
8781:632	8824:169, 182
8788:1472-1473, 1484-1485	8832: 417, 420, 435
8791: 780, 800	8844:4323, 4324, 4374
8803:745-746, 761	

Suomen kirkonarkistojen mikrofilmien ja -korttien käyttökopiot

Nurmeksen seurakunta

Rippikirja	1723-1741: 60, 134, 136
"	1742-1762: 35, 64, 123, 138, 187, 197
"	1767-1780: 35, 86, 103, 124, 126, 141, 183, 201, 271
"	1781-1790: 44, 168

Suomen Sukututkimusseuran mikrokorttikopiot Suomen seurakuntien historiakirjoista

Nurmeksen seurakunta
 Syntyneet 1723-1850
 Vihityt 1723-1850
 Kuolleet 1723-1850

IGI-kortisto

Sukunimet, Kuopion lääni
 Komulainen

Suomen hovioikeuksien tuomiokirja-aineistoa

Alioikeudet

Karjalan tuomiokunnan tuomiokirjat 1722-1788

- Karjala KO a 15: 397v-398, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 26.2.-1.3.1745, mf ES 1806.
 " " " 16: 437v-438, 449, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 5.9.1747, mf ES 1807.
 " " " 19: 84v, 93v-94v, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 9.-13.2.1750, mf UK 1649.
 " " " 20: 303v-304v, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 5.9.1751, mf UK 1649.
 " " " 21: 88-89, 613, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 30.1.1752 § 41 ja 3.9.1752 § 22, mf UK 1649-1650.
 " " " 22: 295, 328-329, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 11.2.1753 § 17 ja 46, mf UK 1650.
 " " " 23: 101-102, 415-416, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 26.1.1754 § 37 ja 29.8.1754 § 34, mf UK 1650-1651.
 " " " 24: 548-550, 562-565, 669-672, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 6.3.1755 § 64, 73 ja 1.9.1755 § 38, mf UK 1651.
 " " " 25: 403-404, 719-720, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 20.2.1756 § 74 ja 30.8.1756 § 34, mf UK 1651-1652.
 " " " 26: 233-234, 633-634, 642, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 9.2.1757 § 82 ja 15.9.1757 § 20, 28, mf UK 1652.
 " " " 27: 172-174, 659-661, 665-666, 726-727, 769-771, 799-800, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 13.2.1758 § 71 ja 15.9.1758 § 12, 16, 17, 52, 81, 83 ja 100, mf UK 1653
 " " " 28: 23-29, 65-66, 117-118, 155-157, 995, 1030, 1083, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 23.1.1759 § 14, 45, 78, 124 ja 24.9.1759 § 33, 74, 139, mf UK 1653-1654.
 " " " 29: 304, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 10.4.1760 § 70, mf UK 1654.
 " " " 30: 102, 930-931, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 6.2.1761 § 109 ja 22.9.1761 § 149, mf UK 1654-1655.
 " " " 31: 54-55, 78-79, 99-103, 737-738, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 26.2.1762 § 44, 69, 113, 114 ja 30.8.1762 § 87, mf UK 1655.
 " " " 32: 333-336, 346-347, 376-377, 405, 723-724, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 7.3.1763 § 76, 87, 110, 139 ja 1.9.1763 § 73, mf UK 1656.
 " " " 33: 363, 438, 441-442, 496, 509, 542-543, 1356-1360, 1372-1374, 1401, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 14.3.1764 § 27, 83, 88, 126, 138, 168 ja 5.12.1764 § 61, 75, 95, mf UK 1656-1657.
 " " " 34: 430-433, 447-451, 1218-1219, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 18.3.1765 § 66, 79, 80 ja 9.12.1765 § 35, mf UK 1657.

Kirjallisuus

HÄMÄLÄINEN, Erkki J.: Ketkä olivat Pekka Kortelaisen (n. 1669-1742) vanhemmat? Painamaton käsikirjoitus 2005, s 6-7.

HÄMÄLÄINEN, Erkki J.: Sotkamon (nyk. Kuhmon) Lentuan ja Korpisalmen Komulaiset vuosina 1619-1730. Sukutietoa Komulaisista. Toim. Hannu Komulainen-Pentti Komulainen- Eero Komulainen-Kaarina Saramäki-Tuija Ritola. Saarijärvi 2011, s. 55-56.
 Nevalaisten sukutaulut 1600-1900-luvun alkupuolelle. Julk. Nevalaisten sukuseura ry. 2008, s. 11, 27-28.
 SALOHEIMO, Veijo: Nurmeksen historia. Kuopio 1953, s. 144, 182, 217, 820, 828, 829, 831, 832, 833.
 VAARNANEN, Jukka (toim.): Sotkamon seurakunnan rippikirja 1683-1697. Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 11. Oulu 1991, p. 100, 102.
 VAARNANEN, Jukka (toim.): Sotkamon seurakunnan rippikirja 1698-(1711). Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 12. Oulu 1991, p. 233.

3. SOTKAMON (KUHMON) LENTUAN KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Suomen kirkonarkistojen mikrofilmien käyttökopiot

Nurmeksen seurakunta

Rippikirja 1742-1762: 212

" 1767-1780: 159

" 1781-1790: 87

Sotkamon seurakunta

Rippikirja 1750-1756: Korpisalmi 11

Suomen Sukututkimusseuran mikrokorttikopiot Suomen seurakuntien historiakirjoista

Nurmeksen seurakunta

Kuolleet 1723-1850

Sotkamon seurakunta

Syntyneet 1729-1850

Vihityt 1729-1852

Kuolleet 1729-1857

Kirjallisuus

HÄMÄLÄINEN, Erkki J.: Sotkamon (nyk. Kuhmon) Lentuan ja Korpisalmen Komulaiset vuosina 1619-1730. Sukutietoa Komulaisista. Toim. Hannu Komulainen-Pentti Komulainen - Eero Komulainen - Kaarina Saramäki-Tuija Ritola. Saarijärvi 2011, s. 51-52.

SALOHEIMO, Veijo: Nurmeksen historia. Kuopio 1953, s. 819.

SARKKINEN, Timo - VAARNANEN, Jukka (Toim.): Kajaanin, Paltamon ja Sotkamon seurakunnissa avioliittoon kuulutettuja 1733-1748. Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 16. Oulu 1992.

VAARNANEN, Jukka - SARKKINEN, Timo (Toim.): Sotkamon seurakunnan rippikirja 1728-1734. Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 15. Oulu 1992, p. 315.

VAARNANEN, Jukka - SARKKINEN, Timo (Toim.): Sotkamon seurakunnan rippikirja 1729-1734. Oulun sukututkimusseuran julkaisuja 19. Oulu 1995, p. 148.

4. ALASOTKAMON KOMULAISIA POHJOIS-KARJALASSA 1700-LUVULLA

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Suomen kirkonarkistojen mikrofilmien käyttökopiot

Nurmeksen seurakunta

Rippikirja 1742-1765:113

" 1770-1777:34

" 1781-1790: 8

" 1791-1800: 5

" 1801-1811: 20

Sotkamon seurakunta

Rippikirja 1750-1756: 19, 31, Elendo by 1

" 1757-1764: 38

Suomen Sukututkimusseuran mikrokorttikopiot Suomen seurakuntien historiakirjoista

Nurmeksen seurakunta

Syntyneet 1723-1850

Vihityt 1723-1850

Kuolleet 1723-1850

Sotkamon seurakunta

Syntyneet 1729-1850

Vihityt 1729-1852

Kuolleet 1729-1857

Suomen hovioikeuksien tuomiokirja-aineistoa

Alioikeudet

Karjalan tuomiokunnan tuomiokirjat 1722-1788

Karjala KO a 33:400-402, Pielisjärven-Nurmeksen käräjät 20.3.1764 § 55, mf UK 1656.

Kirjallisuus

HÄMÄLÄINEN, Erkki J.: Ala-Sotkamon Komulaiset. Erkki Komulainen, hänen lapsensa ja lapsenlapsensa. Sukuselvitys vuoteen 1752 asti. Sukutietoa Komulaisista. Toim. Hannu Komulainen-Pentti Komulainen Eero Komulainen-Kaarina Saramäki-Tuija Ritola. Saarijärvi 2011, s. 70-71. Perhetaulut. Sukutietoa Komulaisista. Toim. Hannu Komulainen-Pentti Komulainen-Eero Komulainen-Kaarina Saramäki-Tuija Ritola. Saarijärvi 2011, taulu 2344.

5. 1700-LUVULLA POHJOIS-KARJALASSA ELÄNEITÄ KOMULAISIA, JOIDEN SUKUJOHTO ON EPÄSELVÄ

Arkistolähteet

Kansallisarkisto

Suomen kirkonarkistojen mikrofilmien käyttökopiot

Nurmeksen seurakunta

Rippikirja 1767-1780: 277

Suomen Sukututkimusseuran mikrokorttikopiot Suomen seurakuntien historiakirjoista

Nurmeksen seurakunta

Syntyneet 1723-1850

Vihityt 1723-1850

Kuolleet 1723-1850